

Motion till riksdagen 2009/10:Sk13

av **Lars Johansson m.fl. (s)**
med anledning av redog. 2009/10:RRS15

Riksrevisionens styrelses redogörelse om jobbskatteavdraget

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Riksrevisionens rekommendationer om förvärvsavdraget inte bör föranleda någon åtgärd.

Bristfällig utvärdering

Riksrevisionens rapport är i många stycken försiktigt hållen och inrymmer en rad reservationer. Riksrevisionens styrelse citerar i sin redogörelse (s. 7) att Riksrevisionen menar att ”en viss försiktighet bör iaktas” då mikrosimuleringarna tolkas. Effekterna av förvärvsavdraget ”varierar beroende på val av datamängd.”

Det finns några grundläggande svagheter i den rapport som Riksrevisionens styrelse bygger sin redogörelse på. Riksrevisionen har nästan uteslutande i revisionen ägnat sig åt att diskutera hållbarheten i de nationalekonomiska data- och simuleringsmodeller som idén om ett förvärvsavdrag vilar på samt kommenterat den nationalekonomiska, teoretiska forskningen kring ämnet. Riksrevisionen utgår ifrån och accepterar i stort regeringens beräkningsunderlag, och det bekräftande resultatet i rapporten är därmed också givet.

Det hade varit intressant om Riksrevisionen hade försökt få fram egen statistik och faktiska siffror via enkäter som kunde leda i bevis att fler sökt sig till arbete och att fler arbetade timmar tillkommit genom förvärvsavdraget. Det hade också varit intressant om uppföljning gjorts via kontakter med olika myndigheter och deras tjänstemän som, utifrån sina perspektiv, kunde uttala sig om den jobbskapande effekten. Inte minst en bred kontakt med landets arbetsförmedlare borde ha kunnat ge en bild av om förvärvsavdraget skapat en rörelse mot arbetskraftsdeltagande bland de individer och grupper som står långt från arbetsmarknaden.

Fel! Okänt namn på

Osäkra effekter

En brasklapp visar rätt tydligt på graden av osäkerhet kring förvärvsavdragets verkliga effekter på sysselsättningen. I Riksrevisionens rapport står det (s. 41): ”Enligt regeringen kommer det att ta fem till tio år innan forskningen kan fastslå effekterna av jobbskatteavdraget.” Med tanke på den årliga kostnaden i statsbudgeten för förvärvsavdraget är detta ett häpnadsväckande uttalande. Det är anmärkningsvärt och besvärande för regeringen att ingen fortfarande efter tre år riktigt vet vilket eventuellt bidrag till sysselsättningen och antalet arbetade timmar som förvärvsavdraget har gett.

Man kan fråga sig vilka jobbeffekter en alternativ användning av förvärvsavdraget hade lett till. Kunde inte förvärvsavdragets påstådda sysselsättningseffekter ha jämförts med om pengarna gått till utbildning, forskning eller till välfärden? Vilken kvalificering av arbetskraften kunde ha uppnåtts? Vad kunde universitet och högskolor ha åstadkommit i nya tjänster eller produkter samt avknoppade nya företagare? Hur många nya välfärdsarbetare hade kommuner och landsting kunnat anställa? Även skattesänkningar bör kunna diskuteras utifrån kostnadseffektivitet.

Hjälps de längst ifrån arbetsmarknaden?

Ett viktigt borgerligt argument för förvärvsavdraget har varit att det skulle få fler som står långt ifrån arbetsmarknaden att vilja arbeta eftersom det blivit mer ”lönsamt”. För att ytterligare öka denna lönsamhet och för att delfinansiera skattesänkningarna har regeringen sänkt ersättningarna i a-kassa och sjukförsäkring (som dessutom beskattas hårdare eftersom förvärvsavdrag ej utgår). Det har också blivit mindre ”lönsamt” att vara föräldraledig och icke-yrkesarbetande pensionär. Förvärvsavdraget hänger alltså ihop med regeringens brutala attacker på den svenska modellen.

En allmän slutsats är att ett generellt förvärvsavdrag inte är den bästa lösningen för att minska det s.k. utanförskapet. Selektiva åtgärder som tar sin utgångspunkt i att olika grupper på arbetsmarknaden har olika hinder och problem är att föredra. En generell ansats som förvärvsavdraget har för dålig träffsäkerhet och blir därför ineffektiv och i den meningen dyr.

Ett vägval förestår

Vi socialdemokrater har höga ambitioner för Sverige. För att klara jobben, välfärden och de offentliga finanserna behöver Sverige en ny färdväg. Lösningen på Sveriges problem är inte att låna till skattesänkningar. De borgerliga partierna gick till val 2006 på att skapa fler jobb. Medlet för att nå detta mål påstods vara skattesänkningar. Nu har vi facit. Sedan regeringen tillträdde har antalet arbetslösa blivit 100 000 fler. Särskilt allvarligt är att ungdomsar-

Fel! Okänt namn på

betslösheten är bland de högsta i Europa. Om man räknar som Moderaterna själva gjorde i valrörelsen så är det nu 70 000 fler i s.k. utanförskap.

Skattesänkning har visat sig vara helt ineffektivt för att skapa jobb. Hade resurserna i stället använts för effektiva insatser i form av investeringar i utbildning, forskning, bostadsbyggande, klimatomställningsåtgärder etc. så hade sysselsättningen varit högre och arbetslösheten lägre. Regeringen lånar till skattesänkningar, vilket hotar den svenska, generella och skattefinansierade välfärdsmodellen.

Vi säger ”nej” till ofinansierade skattesänkningar och skifte av välfärdsmodell. Våra utgångspunkter är att skatt ska betalas efter bärkraft och välfärd ska fördelas efter behov. Den som har högre inkomster ska bidra med mer än den som har lägre, men alla ska få del av välfärden oavsett inkomst. Detta skapar både solidarisk omfördelning och trygghet.

Riksrevisionens rekommendationer ska inte föranleda någon åtgärd

Riksrevisionen menar att bristen på kunskap om förvärvsavdraget underminerar avdragets syfte. Skatteverket ska uppdras att informera allmänheten och dessutom bör redovisningen utvecklas och definitioner förtydligas. Vi menar att Riksrevisionens rekommendation på denna punkt inte ska föranleda någon åtgärd.

Den borgerliga regeringen och de borgerliga partierna har under tre år bedrivit intensiv agitation kring förvärvsavdragets förträfflighet. Att detta har haft dåligt genomslag kan knappast vara något som en myndighet som Skatteverket har att åtgärda. Skatteverket ska tillhandahålla information om skattelagstiftningen och om avdrag, däremot är det inget propagandainstitut för regeringens skattepolitik. Den borgerliga regeringen har successivt försämrat Skatteverkets ekonomiska förutsättningar att lösa sina ordinarie arbetsuppgifter kring bl.a. skattekontroll.

Ifråga om att utveckla redovisning och förtydliga definitioner så är det en tämligen intetsägande och vag rekommendation som inte heller den ska föranleda någon åtgärd, enligt vår mening. Vi menar att förvärvsavdraget starkt bidragit till att skapa ökade klyftor i Sverige. Förvärvsavdraget leder Sverige i fel riktning och bort från det som i stället skulle kunna vara möjligheternas land.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 16 februari 2010

Lars Johansson (s)

Laila Bjurling (s)

Christin Hagberg (s)

Britta Rådström (s)

Birgitta Eriksson (s)

Raimo Pärssinen (s)

Greger Tidlund (s)

Hans Olsson (s)